

**МОНІТОРИНГ ВИКОНАННЯ
ДЕРЖАВНОЇ ПРОГРАМИ ПРОТИДІЇ
ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ НА ПЕРІОД
ДО 2010 РОКУ.
ХАРКІВСЬКА ОБЛАСТЬ**

ББК
М

Авторський колектив:
Ю.В. Чумак

Загальна редакція – *К.Б. Левченко, д-р юрид. наук, канд. філос. уаук*

Упорядник – *В.Ю. Кизим*

Підготовлено за фінансової підтримки Міністерства
закордонних справ Королівства Данії.
Міністерство може не поділяти погляди,
відображені у публікації

М

Моніторинг виконання Державної програми протидії торгівлі людьми на період до 2010 року. Харківська область / за заг. ред. К.Б. Левченко. Міжнарод. жіноч. правозахис. центр «Ла Страда-Україна» – К: Україна, 2010. – 36 с.

ISBN

У даній книзі наведені результати моніторингу виконання Державної програми протидії торгівлі людьми на період з 2006 до 2010 рр. у Харківській області. Моніторинг ініційовано Міжнародним жіночим правозахисним центром «Ла Страда-Україна» з метою вивчення проблем та розробки рекомендацій щодо покращення цієї діяльності, а також напрацювання пропозицій до наступної Державної програми протидії торгівлі людьми.

Книга містить аналіз діяльності з протидії торгівлі людьми у Харківській області органів місцевої влади та їхніх структурних підрозділів, а також громадських та міжнародних організацій.

Видання розраховане на працівників органів державної влади, фахівців громадських і міжнародних організацій та на широке коло читачів.

ISBN

ББК

- © Левченко К.Б. та ін., 2010
- © Міжнародний жіночий правозахисний центр «Ла Страда-Україна», 2010
- © Міністерство закордонних справ Королівства Данії, 2010

ЗМІСТ

Список умовних скорочень	4
Вступ.....	5
1. Діяльність правоохоронних органів з протидії торгівлі людьми	6
2. Заходи з попередження торгівлі людьми	12
3. Організація соціальної роботи з ідентифікації, надання допомоги та підтримки потерпілих від торгівлі людьми, створення умов для їх реінтеграції	18
4. Нормативна та інституціональна діяльність в області з питання протидії торгівлі людьми, основні втілені заходи.....	20
5. Підготовка фахівців з питань протидії торгівлі людьми, надання допомоги та підтримки жертвам	24
6. Загальна характеристика області та опис проблеми.....	28
7. Висновки та рекомендації.....	36

СПИСОК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

- ВГІРФО** – відділ громадянства і реєстрації фізичних осіб;
- ВЗГ** – відділ зв'язків з громадськістю;
- ГУМВС** – Головне управління Міністерства внутрішніх справ;
- ЗМІ** – засоби масової інформації;
- КК України** – Кримінальний кодекс України;
- КМСД** – кримінальна міліція у справах дітей;
- КПК України** – Кримінально-процесуальний кодекс України;
- КУпАП** – кодекс України про адміністративні правопорушення;
- МГР** – молодіжний громадський рух;
- МРВ ГУМВС** – міськрайвідділи ГУМВС;
- МОМ** – міжнародна організація з міграції;
- НУО** – неурядова організація;
- НЦБ Інтерполу** – Національне центральне бюро Інтерполу;
- ОБСЄ** – Організація безпеки та співробітництва Європи;
- ОВС** – органи внутрішніх справ;
- ОЗГ** – організована злочинна група;
- СБУ** – Служба безпеки України;
- УБЗПТЛ** – Управління по боротьбі з злочинністю, пов'язаною з торгівлею людьми;
- УБОЗ** – Управління по боротьбі з організованою злочинністю;
- УІТ ГУМВС** – Управління інформаційних технологій;
- ЦСССДМ** – центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;

ВСТУП

Однією з проблем, що стоять сьогодні перед Україною та світовою спільнотою, є торгівля людьми. Прибутки від цього виду злочинів посідають третє місце після торгівлі зброєю та наркотиками. Торкнулась ця проблема й України. Наша країна являється не лише експортером «живого товару», вона є ще й транзитною країною для переправлення жертв торгівлі людьми в інші країни. А відповідно до останніх тенденцій розвитку криміногенної ситуації в світі, Україна вже стає країною призначення «рабів сьогодення».

Сучасні соціальні та міграційні процеси в Україні є досить складними, особливо це стосується регіонів, які після розпаду Радянського Союзу з внутрішніх територій держави перейшли в статус прикордонних. Саме до таких територій і відноситься Харківська область.

У рамках реалізації Державної програми протидії торгівлі людьми на період до 2010 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 07 березня 2007 року № 410, у Харківській області прийнята Програма протидії торгівлі людьми на 2008-2010 роки, затверджена рішенням Харківської обласної ради XXIV сесії V скликання від 28.02.2008 року № 606-V (далі – Програма).

Метою Програми є створення умов для протидії торгівлі людьми та пов'язаній з нею злочинній діяльності, підвищення ефективності роботи з виявлення відповідних злочинів, вирішення питань щодо реінтеграції осіб, які постраждали від торгівлі людьми.

Основними завданнями програми сформульовано:

- забезпечення правового захисту жертв торгівлі людьми;
- включення питань щодо протидії торгівлі людьми до освітніх програм для дітей, учнівської та студентської молоді;
- проведення роз'яснювальної роботи серед усіх верств населення, особливо груп «ризик»;
- підвищення якості надання соціальних послуг особам, що постраждали від торгівлі людьми, у тому числі з питань працевлаштування та професійного навчання;
- сприяння діяльності центрів реабілітації для осіб, що постраждали від торгівлі людьми;
- співробітництво з громадськими організаціями, що провадять діяльність, пов'язану з протидією торгівлі людьми;
- вивчення та використання міжнародного досвіду із запобігання торгівлі людьми, захисту прав осіб, що постраждали, розшуку зниклих осіб за кордоном, їх повернення та реабілітації.

Головним виконавцем та координатором Програми визначено управління (Головне управління) у справах сім'ї та молоді облдержадміністрації.

До виконання Програми задіяні управління, відділи та інші структурні підрозділи обласної державної адміністрації, обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, райдержадміністрації, Головне управління Міністерства внутрішніх справ України в Харківській області, Управління Служби безпеки України в Харківській області, центри зайнятості, також передбачене залучення громадських організацій.

Прогнозні показники фінансування заходів обласної Програми протидії торгівлі людьми на 2008-2010 роки завбачали виділення на всі заплановані заходи 320,5 тис. грн.

Характерно, що Програмою передбачена необхідність *«забезпечити проведення моніторингу виконання Програми за всіма напрямками та сприяти висвітленню у засобах масової інформації ходу її виконання»*.

1. ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ З ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

I. Кримінальне переслідування

Головне управління МВС України в Харківській області, згідно з Програмою, залучалося до проведення таких заходів:

- проведення щорічних обласних міжвідомчих нарад-семінарів, засідань обласної комісії з питань координації зусиль та обміну інформацією щодо протидії торгівлі людьми, проведення аналізу та уточнення стратегії запобігання торгівлі людьми та боротьби з нею;
- навчання державних службовців, керівників загальноосвітніх навчальних закладів, заступників директорів з виховної роботи, класних керівників стосовно питань протидії торгівлі дітьми, викоренення найгірших форм дитячої праці;
- участь у впровадженні програм соціальної та психологічної реабілітації дітей, що постраждали від торгівлі людьми, у реалізації тренінгових програм для учнів шкіл-інтернатів з метою зменшення ризику їх потрапляння до сексуального та трудового рабства;
- участь у проведенні в загальноосвітніх навчальних закладах усіх типів і форм власності уроку «Протидія торгівлі людьми» до Всесвітнього Дня боротьби із рабством;
- спільно з працівниками відповідних управлінь та відділів облдержадміністрації проведення інформаційно-просвітницьких заходів, програм, спрямованих на попередження та профілактику торгівлі людьми;
- сприяння висвітленню у засобах масової інформації заходів із запобігання та протидії торгівлі людьми та надання допомоги особам, що постраждали, створення циклів тематичних теле-, радіопередач, медіа-проектів, спрямованих на підвищення рівня інформованості громадян.

Означеним напрямкам роботи протягом моніторингового періоду з боку ГУМВС приділялася увага. Втім, беручи до уваги основні завдання міліції, визначені статтею 2 Закону України «Про міліцію», внесок ГУМВС у виконання як Державної програми, так і Програми на обласному рівні слід оцінювати через призму виявлення і розкриття відповідних злочинів, розшуку осіб, що їх вчинили.

Згідно з Наказом МВС України від 20.10.2005 № 931 завдання боротьби зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми в регіоні, покладені на УБЗПТЛ ГУМВС України в Харківській області.

До функціональних обов'язків працівників управління по боротьбі зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми, входить широкий спектр взаємопов'язаних завдань. Пріоритетними видами діяльності підрозділу є:

- протидія торгівлі людьми;
- здійснення контролю за діяльністю суб'єктів господарювання з посередництва в працевлаштуванні на роботу за кордоном;
- попередження неналежної організації туристичного, модельного бізнесу;
- боротьба зі злочинами у сфері суспільної моралі, виготовленням та розповсюдженням продукції порнографічного характеру;
- попередження, виявлення та розкриття злочинів, пов'язаних з порушенням установленого законом порядку трансплантації органів або тканин людини;
- боротьба зі злочинами у сфері незаконної міграції.

- здійснення моніторингу інформації у мережі Інтернет та ЗМІ з метою виявлення осіб, які скоюють злочини, що відносяться до компетенції УБЗПТЛ.

Нижче наведені основні результати кримінального переслідування у сфері протидії торгівлі людьми у Харківській області за роки моніторингового періоду:

1. Кількість кримінальних справ, порушених за ознаками злочину, передбаченого статтею 149 КК України

Рік	2006	2007	2008	2009	2010
Кількість порушених кримінальних справ	25	28	30	14	8
Кількість вироків суду	2	2	4	4	-

Так, 2010 року працівниками УБЗПТЛ ГУМВС України в Харківській області був виявлений та перекритий канал торгівлі людьми з України до Німеччини. За даним фактом зібрано матеріали та порушено кримінальну справу за ознаками ч. 2 ст. 149 КК України відносно мешканця м. Ізюм, який навмисно, з корисних міркувань, за попередньою змовою з громадянами Німеччини, знаходячись у місті Харкові, використовуючи тяжке матеріальне становище громадянок України, вербував їх для подальшої сексуальної експлуатації у Німеччині.

До того ж, до цієї таблиці не ввійшла інформація про порушення ще однієї кримінальної справи вже наприкінці 2010 р. («Харківські правоохоронці попередили оборудку з продажу дитини» <http://www.police.kharkov.ua/online-news/3398.html>). 19-річна жінка намагалась продати сина, 2009 року народження, за 15 тисяч доларів США. 30 листопада її було затримано «на гарячому» під час отримання грошей в обмін на дитину. За фактом спроби продати дитину порушена кримінальна справа за ч. 3 ст. 149 Кримінального кодексу України (торгівля людьми).

2. Аналіз термінів ведення справи. Причини продовження термінів розслідування

Середній термін ведення справ складає 1,5 місяці. За окремими кримінальними справами термін досудового слідства продовжувався у порядку, передбаченому ст. 120 КПК України, у зв'язку із неможливістю закінчити розслідування у встановлений термін.

3. Кількість перекваліфікованих справ

Випадків перекваліфікації кримінальних справ не зафіксовано.

4. Якість судових справ

Певне уявлення про якість судових справ можна отримати, виходячи з даних про результати розгляду справ у судах:

2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.
1 особу засуджено до позбавлення волі на 4 роки із встановленням іспитового строку на 1 рік 5 місяців; та 1 особу звільнено від покарання за амністією.	2 особи засуджено до позбавлення волі на 8 років; 2 особи засуджено до позбавлення волі на 5 та 2 роки, із встановленням випробувального терміну на 1 рік 3 місяці та 1 рік 1 місяць.	2 особи засуджено до позбавлення волі на 4 та 5 років із встановленням випробувального терміну на 1 рік 1 місяць та 1 рік 2 місяці.	2 особи засуджено до позбавлення волі на 6 років; 2 особи – до позбавлення волі на 5 років, із встановленням випробувального терміну на 1 рік 3 місяці.	Кримінальна справа на стадії судового розгляду

За інформацією «Дзеркала тижня» («Охрімова свита боротьби з работорівлею» <http://www.dt.ua/1000/1050/70096/>), суди Харківської області в більшості випадків на підставі статті 75 звільняють засуджених за ст. 149 ККУ від відбування покарання з випробувальним терміном. Якщо ж місцеві суди і призначають реальне покарання, то їх рішення дуже часто «підправляють» апеляційні. Крім того, наші представники Феміди по-різному кваліфікують дії винних. Нерідко відбувається так, що акцент з торгівлі людьми зміщується на згвалтування (у тому числі і групове) потерпілої. У практиці органів досудового слідства, прокурорів і суддів Одеської області дуже часто торгівлю людьми кваліфікують як незаконне переправлення осіб через державний кордон. А от у судах Луганської та Харківської областей дії «бізнесменів», що вже встигли переправити через кордон «живий товар», нерідко кваліфікують лише як звітництво для розпусти чи втягнення у проституцію.

До того ж, сьогодні більшість причетних до протидії торгівлі людьми міжнародних фахівців констатують суб'єктивне ставлення наших суддів до учасників справи. Смішно й одночасно сумно, але в Україні в 41,7% справ позитивна характеристика засудженого з місця проживання/роботи або, скажімо, наявність у нього неповнолітніх дітей (36,7% справ), стан здоров'я (16,7% справ), відсутність судимості і наявність постійного місця проживання, сім'ї тощо враховувалися як чинники, що пом'якшують покарання і завдяки яким обвинувачувані отримували мінімальний строк або звільнялися від відбування покарання з випробним терміном.

5. Співвідношення кількості кримінальних справ та вироків суду за ст. 149 КК України

У 2006 р. з 25 кримінальних справ за ст. 149 ККУ (Торгівля людьми або інша незаконна угода щодо передачі людини) закінчилися судовими вироками лише 2, тобто 8 % від порушених; у 2007 р. з 28 кримінальних справ за ст. 149 ККУ закінчилися судовими вироками тільки 2, тобто 7,1% від порушених; у 2008 р. з 30 кримінальних справ за ст. 149 ККУ закінчилися судовими вироками 4, тобто 13,3% від порушених; у 2009 р. з 14 кримінальних справ за ст. 149 ККУ закінчилися судовими вироками 4, тобто 28,6% від порушених. Цього року порушено було лише 8 кримінальних справ, до суду дійшла всього одна, справа знаходиться на стадії судового розгляду.

Усього за 2006 – 2010 рр. зі 105 кримінальних справ, що порушувались у Харківській області за торгівлю людьми, вироків суду були прийняті лише по 12 справах. Отже, всього у 11,4% робота правоохоронців з протидії торгівлі людьми завершилася реальними судовими вироками.

6. Кількість виявлених потерпілих, які проходили по кримінальних справах

Роки	2006	2007	2008	2009	2010
Кількість потерпілих	25	190	110	18	11
Серед них жінок, чоловіків дітей	25	109	10	18	11
	-	80	100	-	-
	-	1	-	-	-

У вказаний період злочини, передбачені ст. 149 КК України, скоювались з метою сексуальної та трудової експлуатації.

Так, у 2007 році з 28 злочинів зазначеної категорії виявлено 7 фактів трудової експлуатації, 1 факт продажу немовля з метою незаконного удочеріння та 20 фактів сексуальної експлуатації. Всього було встановлено 190 потерпілих, з яких 80 потерпілих від трудової експлуатації.

У 2008 році з 30 злочинів було виявлено 20 фактів трудової експлуатації, потерпілими від яких стали 110 громадян України.

У 2009 році всі 14 злочинів були здійснені з метою сексуальної експлуатації, потерпілими від яких стали 18 громадян України.

У 2010 році всі 8 злочинів були здійснені з метою сексуальної експлуатації, потерпілими від яких стали 11 громадян України.

За даними ГУ МВС України в Харківській області та служби у справах дітей Харківської облдержадміністрації, був зафіксований один випадок торгівлі дітьми у 2007 році.

7. Кількість осіб, яким пред'явлені обвинувачення у скоєнні злочинів за ознаками ст. 149 КК України

Роки	2006	2007	2008	2009	2010
Кількість осіб	4	6	3	4	4
Серед них жінок, чоловіків	3	4	3	2	2
	1	2	-	2	2

8. Укомплектованість кадрами управління по боротьбі зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми

Станом на 01.11.2010 р. неуккомплектованою є одна посада.

9. Кількість змін начальників УБЗПТЛ за 2006 – 2010 роки.

За вказаний період проведено одну зміну (2010 рік).

10. Чи відбулися у роботі УБЗПТЛ зміни у зв'язку із реорганізаціями у структурі МВС (створення Департаменту по боротьбі з кіберзлочинами та торгівлею людьми)

На даний час функції підрозділу доповнені заходами щодо здійснення моніторингу інформації у мережі Інтернет, засобах масової інформації з метою виявлення осіб, які скоюють злочини, що відносяться до компетенції УБЗПТЛ.

11.. Матеріально-технічне забезпечення управління БЗПТЛ

За інформацією ГУМВС України в Харківській області, «матеріально-технічне забезпечення управління БЗПТЛ здійснюється в межах асигнувань, передбачених кошторисом на утримання підрозділу».

За цією шаблоною фразою криється реальний стан речей, який полягає в тому, що автомобілі підрозділу фактично не забезпечуються паливно-мастильними матеріалами та коштами на ремонт, канцелярські та інші розхідні матеріали, необхідні для службової діяльності, працівники УБЗПТЛ закупають за власні кошти.

Таким чином, на даний час ресурсне забезпечення потребує покращення.

12. Стан співробітництва ОВС з прокуратурою, судами, громадськими організаціями, соціальними службами, службами у справах дітей, управліннями (відділами) у справах сім'ї

Взаємодія з органами виконавчої влади та місцевого самоврядування, іншими правоохоронними органами та громадськістю здійснюється у порядку, передбаченому обласною Програмою протидії торгівлі людьми на 2008 – 2010 роки. Однак, рівень такої співпраці ще потребує удосконалення.

13. Кількість кримінальних справ по суміжним статтям

ГУМВС України в Харківській області інформації за цим питанням не надало. Хоча відомо, що певна увага УБЗПТЛ приділяється саме роботі, спрямованій на виявлення злочинів, передбачених ст. 301 ККУ (виготовлення та збут продукції порнографічного змісту), ст. 302 ККУ (звідництво з метою розпусти) та ст. 303 ККУ (сутенерство). Значна частка розкритих

за переліченими статтями злочинів у Харківській області припадає якраз на управління по боротьбі зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми, поодинокі факти виявлення злочинів за вищезазначеними статтями припадають на територіальні міськрайоргани області.

За повідомленням сайту ГУМВСУ в Харківській області («Робота Управління боротьби зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми ГУМВС України в Харківській області» <http://www.police.kharkov.ua/online-news/2221.html>), за першу половину 2010 р. у результаті здійснених УБЗПТЛ заходів було виявлено 7 злочинів у сфері суспільної моралі, які здійснювались за допомогою всесвітньої мережі Інтернет, за якими порушено кримінальні справи, з них: 5 злочинів за ст. 301 КК України (розповсюдження порнографії), 1 злочин за ст. 302 КК України (звідництво) та 1 злочин за ст. 303 КК України (втягнення в зайняття проституцією).

Працівниками управління ведеться оперативний облік осіб, які займаються проституцією. На даний час на централізованому обліку Управління боротьби з незаконною торгівлею людьми та Управління інформаційних технологій ГУМВС України в Харківській області перебуває 838 осіб зазначеної категорії.

За 5 місяців 2010 р. було порушено 10 кримінальних справ за фактом шахрайських дій при наданні послуг по працевлаштуванню за кордоном (ст. 190 КК України), та порушено 3 кримінальні справи за ст. 358 КК України за фактом підробки документів при працевлаштуванні за кордоном.

Працівниками відділу боротьби з незаконною міграцією УБЗПТЛ проводяться оперативно-розшукові заходи з метою виявлення організованих груп та окремих осіб, які займаються переправленням нелегальних мігрантів, а також організаторів, утримувачів, перевізників та їх автотранспорту, маршрутів слідування, місць перетинання державного кордону та місць утримання нелегальних мігрантів. В ході проведення оперативно-розшукових заходів щодо викриття вказаних видів злочинів лише за 1 половину 2010 р. було порушено 11 кримінальних справ за ст. 332 КК України (торік – 10), з яких: 10 кримінальних справ за матеріалами працівників УБЗПТЛ ГУМВС України в Харківській області та 1 кримінальна справа за матеріалами працівників УБОЗ ГУМВС України в Харківській області.

При цьому працівниками УБЗПТЛ ГУМВС України в Харківській області виявлено 3 групи осіб та ліквідовано 2 стійких канали переправлення нелегальних мігрантів з України до Російської Федерації.

14. Кількість перекваліфікованих злочинів

Випадків перекваліфікації злочинів зі ст. 149 ККУ на інші не зафіксовано.

15. Труднощі розслідування та документування злочинів

При провадженні досудового слідства виникали окремі проблеми у випадках причетності до скоєння злочинів громадян інших країн.

16. Оцінка стану нормативної бази та, у разі необхідності, пропозиції щодо її вдосконалення

Потребує вирішення питання спрощеного порядку виїзду за кордон співробітників БЗПТЛ для організації співпраці з поліцією інших країн у виявленні міжнародних каналів торгівлі людьми.

У даний час, безсумнівно, потребує вирішення питання щодо підготовки та затвердження на новий термін Державної програми протидії торгівлі людьми.

17. Висновки та рекомендації:

Відповідно до статті 149 Кримінального кодексу України всі форми торгівлі людьми заборонено, а покарання за них є достатньо суворим і відповідає покаранням за інші тяжкі злочини.

Працівники правоохоронних органів Харківської області, і, передусім, УБЗПТЛ, ведуть достатньо активну роботу з протидії торгівлі людьми. Але незадовільний стан матеріально-технічного забезпечення правоохоронців, що стоять на заваді работоргівлі, значно ускладнює їх роботу. Це також сприяє розповсюдженню корупції у правоохоронних органах, що залишається серйозною перешкодою для ефективнішої протидії торгівлі людьми в Україні (витяг з Доповіді Державного департаменту США про торгівлю людьми від 16 червня 2009 року).

Занизькою залишається ефективність судових покарань за торгівлю людьми.

Означені проблеми вирішити на регіональному рівні неможливо, необхідним є комплексний державний підхід.

2. ЗАХОДИ З ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

1. Основні цільові групи осіб, з якими проводиться робота у напрямку профілактики торгівлі людьми, їх динаміка, регіональні особливості

До недавнього часу вважалося, що жертвами сучасних торговців людьми стають виключно жінки. Однак, потрапити в рабство може будь-яка людина – незалежно від віку, статі та соціального статусу. Статистика, що наведена Міжнародною організацією з міграції в Україні («ОБСЄ: Жертвами рабства і торгівлі людьми частіше стають українці» <http://www.dw-world.de/dw/article/0,,6285946,00.html>), свідчить, що з кожним роком від торгівлі людьми потерпає більше чоловіків. Цьогоріч звернень до МОМ від осіб чоловічої статі надійшло на 11 відсотків більше, аніж це було минулого року. І з понад 800 осіб (2010 р.), які звернулися за допомогою – 34 відсотки чоловіки. Причому більшість потерпілих в цьому році, згідно зі статистикою, це жертви трудової експлуатації. На другому місці – сексуальна експлуатація та жебрацтво.

Як зазначає сайт Адміністрації Ленінського району м. Харкова («Центр соціальних служб для семьи, детей и молодежи Ленинского района информирует» <http://lenrada.kharkov.ua/rus/view.php?type=view&status=4&num=897>), найчастіше жертви торгівлі людьми – це молоді жінки 18-26 років, переважно незаміжні, з базовою загальною середньою освітою, здебільшого з невеликих міст України. Рівень їх матеріального добробуту можна оцінити як низький і дуже низький. Що стосується чоловіків, то більшість становлять одружені, вік від 31 до 50 років. Вони виїжджають з метою заробити грошей за короткий термін для забезпечення належного рівня життя своєї сім'ї. Діти – це підлітки у віці 13-18 років, переважна більшість з них становлять дівчата. Вони найчастіше походять із неповних та неблагополучних сімей, при цьому скаржаться на насильство, яке відбувається щодо них з боку нерідного батька..

На думку експертів, потенційними жертвами торгівлі людьми найчастіше можуть стати безробітні, випускники шкіл-інтернатів для дітей-сиріт, чоловіки робітничих спеціальностей та незаміжні жінки («Звіт за результатами соціологічного дослідження «Торгівля людьми: шляхи розв'язання проблеми на регіональному рівні», Харків, 2008 р., стор. 27).

Тому основними цільовими групами в Харківській області є старшокласники загальноосвітніх закладів області всіх форм власності, учні шкіл-інтернатів, студенти вищих навчальних закладів, сім'ї, які опинилися в складних життєвих, обставинах та безробітні.

2. Діяльність «гарячих ліній» з протидії торгівлі людьми, статистика, тенденції. «Гаряча лінія» як інструмент моніторингу

З квітня 2008 року у Харківській області налагоджено роботу регіональної телефонної консультативної «гарячої лінії» з попередження торгівлі людьми. Регіональна «гаряча лінія» з протидії торгівлі людьми працює в рамках обласної комплексної Програми розвитку гуманітарної сфери, затвердженої рішенням XXXVIII сесії обласної ради V скликання від 03.02.2009 р. № 1103-V, та розпорядженням голови обласної державної адміністрації від 06.04.2009 р. № 191 «Про затвердження обласних заходів щодо протидії торгівлі людьми на 2009-2013 роки».

За 2009 рік до «гарячої лінії» надійшло 496 дзвінків. За звітний період 2010 року надійшло 375 дзвінків. «Гаряча лінія» виступає не тільки як консультативний механізм, але й як інструмент моніторингу, адже дозволяє виявити існуючі в області тенденції щодо звернень з тематики торгівлі людьми. Проаналізувавши їх, можна дійти висновку, що більшість з них стосується питань працевлаштування за кордоном та отримання загальної інформації щодо такого соціального явища як «торгівля людьми».

Також до інформування про проблему торгівлі людьми залучилась Харківська обласна організація Товариства Червоного Хреста України, яка надає громадянам, які до неї звертаються, пам'ятки («Протидія торгівлі людьми» <http://www.redcross.kharkov.ua/activity/18.html>) з відомостями про телефони «гарячих ліній» та інші ресурси, з яких можна дізнатися про працевлаштування за кордоном.

3. Наявність оголошень в ЗМІ про працевлаштування за кордоном. В які країни? Які пропозиції?

Географічне розташування Харківщини зумовлює те, що більшість повідомлень про трудові вакансії, які розміщуються у ЗМІ та в Інтернет-ресурсах області, пропонують роботу в Росії. Проте, останнім часом побільшало оголошень про працевлаштування у Канаді, Туреччині, державах Європи, країнах Сходу тощо.

Найчастіше пропонуються такі роботи, що обіцяють швидкий та відносно легкий заробіток:

1. Танцівниці та артистки у танцювальних колективах та шоу-програмах.
2. Працівники (працівниці) готелів, які супроводжують туристичні групи, аніматори та інший обслуговуючий місця відпочинку персонал.
3. Будівельники, робочі спеціальності, а також робітники (робітниця), зайняті на сільгоспроботах.
4. Стриптизерки, співробітниця ескорт-агентств, масажних салонів (*раніше таких об'яв було більше, зараз – поменшало*).
5. Няні, доглядальниці.
6. Морські спеціальності, робота на круїзних суднах.
7. Фахівці вузького профілю, наукові співробітники, програмісти.

Наводимо приклади реальних оголошень:

** Понадкороткі Ескорт-тури. Дівчатам*

Елітне Ескорт-Агентство проводить набір дівчат модельної зовнішності на понадкороткі (1-3 дні) ескорт-тури в Європу, Азію і Близький Схід. Заробіток від 800 Євро в день чистими. Ескорт-тур тільки до одного клієнта, проживання в готелі класу «люкс» в центрі. Досвід роботи агентства 5 років, постійна клієнтська база, каталог наших моделей ніколи не публікується відкрито в інтернеті.

Чекаємо Ваших листів з фото і короткою інформацією про себе.

** Дівчата в масажний вір-салон (Санкт-Петербург)*

Потрібні дівчата в масажний вір-салон, 18-37, висока з/п (від 100000 до 150000 грн.), солідні клієнти, кращі умови в місті, виплати зразу, можливе безкоштовне проживання (зустрінемо).

** Робота лісорубом у Росії*

Потрібна бригада на рубку лісу, робота в Росії (Вологодська обл.).

4. Стан висвітлення в ЗМІ проблеми торгівлі людьми

Слід зазначити, що на шпальтах місцевих газет, в інформаційних повідомленнях телевізійних новин та Інтернет-сайтів, тематика торгівлі людьми регулярно знаходить своє відображення.

Зокрема, можна навести:

- матеріал «В Харькове семью осудили за торговлю людьми» (<http://www.mediaport.ua/news/incidents/69754/>) інформаційної агенції «Медіапорт» від 11 березня 2010 р., в якому розповідається, що суд покарав дочку з матір'ю та двома братами, що з квітня 2007-го року по липень 2009-го обманним шляхом завербували і вивезли до Москви 13 дівчат, яких за гроші передали сутенерам;

- інформацію з мережі Інтернет від 6 жовтня 2010 р. «В Харькове задержана українка по подозрению в организации канала торговли людьми» (<http://www.mobus.com/kriminal/310885.html>) про те, що двох молодих українок, яких завербували для роботи в російських борделях, затримали вночі в потязі на залізничному вокзалі Харкова прикордонники Харківського загону. У цьому ж потязі затримали і «вербувальниця», яка супроводжувала дівчат.

Однак, у більшості своїй, матеріали ЗМІ є простим відображенням реляцій прикордонників, міліції чи СБУ про виявлені випадки торгівлі людьми, чи то повідомленнями про винесені за такими фактами рішення судів.

Аналітичних статей, теле-, радіорепортажів на означену тематику – небагато. Як приклад, стаття «Любой харьковчанин рискует попасть в трудовое рабство» (<http://vecherniy.kharkov.ua/news/41636/>) у газеті «Вечерний Харьков» від 12 липня. В ній йде мова про те, що вербують у «внутрішнє» трудове рабство переважно сільських, соціально незахищених та слабо обізнаних у праві людей, причому досить часто майбутніх жертв «підставляють» знайомі або родичі.

Звісно, що в умовах ринкових відносин будь-які ЗМІ шукають відомості, які при оприлюдненні можуть привернути увагу та збільшити аудиторію читачів, слухачів, глядачів, отже, у кінцевому рахунку – примножити доходи редакцій. Тому інформаційна політика органів та організацій, що задіяні у протидії торгівлі людьми, мусить бути спрямована на регулярний характер подачі повідомлень з означеної тематики, що приведе до більшої зацікавленості журналістів у її широкому висвітленні.

5. Інформація про проведення уроку із питань запобігання та протидії торгівлі людьми

Урок з протидії торгівлі людьми проводиться в Харківській області постійно з 2008 року. Кількість шкіл, в яких було проведено Урок: в 2008 році – 883, в 2009 році – 883, в 2010 році – 892.

Також, в усіх районах області та містах обласного значення в закладах освіти проводиться низка інформаційно-просвітницьких заходів для старшокласників та їх батьків: «Трудова міграція: Україна без українців», «Як уникнути пасток при працевлаштуванні на роботу», «Порушення прав дитини: експлуатація та торгівля», «Пам'ятка всім небайдужим: безпритульність, викрадення дітей і торгівля ними». В усіх навчальних закладах області у жовтні 2009 р. проведено «Тиждень протидії торгівлі людьми». В рамках тижня організовано: психологічні тренінги для учнів старших класів «Як підвищити рівень усвідомлення проблеми торгівлі людьми», «Під прицілом злочинців або це може статися з кожним»; «круглі столи» для учнів 10-11 класів «Успішна робота чи фатальна пастка? Як не стати товаром!» (див., наприклад, повідомлення «Торгівля людьми» http://school139.edu.kh.ua/uk/novini_shkoli/id/131 – про заходи у Харківській загальноосвітній школі I-III ступенів № 139 та «Тиждень протидії торгівлі людьми» http://gymnasium163.edu.kh.ua/novini_shkoli/id/102 – у Харківській гімназії № 163).

Протягом 2008-2009 рр. систематично проводились відповідні інформаційні години у вищих навчальних закладах.

У квітні 2010 р. Головним управлінням у справах сім'ї, молоді та спорту Харківської облдержадміністрації спільно з Харківським обласним благодійним фондом «Соціальна служба допомоги» за участі представника Управління по боротьбі зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми ГУ МВС України в Харківській області, проведено лекції з питань запобігання та протидії торгівлі людьми для студентів Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» та Харківського Національного економічного університету.

За 10 місяців 2010 року працівниками міліції проведено 15 бесід та уроків у навчальних закладах, з яких – у вищих навчальних закладах – 7 та 8 – у школах та інтернатах.

Для підвищення рівня інформованості громадян щодо запобігання торгівлі людьми спеціалістами районних центрів зайнятості протягом січня-жовтня 2010 р. було проведено:

- семінари з питань запобігання нелегальній трудовій міграції, торгівлі людьми та експлуатації дитячої праці кількістю 600, в яких прийняли участь більше 8,0 тис. осіб з числа зайнятих та незайнятих громадян, у тому числі 2,7 тис. молодих осіб;

- семінари із питань запобігання торгівлі дітьми та експлуатації дитячої праці кількістю 18, до яких було залучено 243 особи.

Проведення семінару у Чугуївському міськрайонному центрі зайнятості (фото Ю. Чумака)

У 2007 році Харківським обласним центром зайнятості укладено угоду про спільну діяльність з Харківським обласним благодійним фондом «Соціальна служба допомоги», метою якої є здійснення спільних заходів щодо проведення комплексної роботи з протидії нелегальній міграції, запобігання торгівлі людьми та надання громадянам консультаційних послуг про дотримання порядку щодо легального навчання або працевлаштування за кордоном.

6. Чи є в регіоні зовнішня реклама з питань протидії торгівлі людьми? Де? Хто її ініціатор?

В області, під час проведення відповідних заходів, поширюються інформаційно-просвітницькі матеріали щодо протидії торгівлі людьми. Надаються матеріали, що були видані Міністерством України у справах сім'ї, молоді та спорту, Міжнародною організацією з міграції (МОМ), Міжнародним жіночим правозахисним центром «Ла Страда – Україна», а також видані Головним управлінням у справах сім'ї, молоді та спорту обласної державної адміністрації.

Так, у листопаді – на початку грудня 2009 р. в залі очікування Південного залізничного вокзалу у Харкові працювала експозиція, присвячена Дню боротьби з рабством та проблемі торгівлі «живим товаром». На стендах виставки, підготовленої МОМ, були розміщені спогади жертв сучасних работорговців, які описують згвалтування, побиття і роботу в нелюдських умовах.

(«Человек не продается! В Харькове открылась фотовыставка, посвященная вопросу торговли людьми» <http://www.objectiv.tv/181109/33955.html>).

Фото медіа-групи «Об'єктив»

7. Приклади інформаційної продукції з питань протидії торгівлі людьми, виданої в області

Видано наступні інформаційні матеріали: плакат та буклет «Торгівля людьми: маєте право знати більше!», плакат «Дещо про торгівлю людьми», календарик «Не продавайся!» з телефоном регіональної телефонної консультативної «гарячої лінії» з попередження торгівлі людьми.

«Торгівля людьми» означає здійснювання з метою експлуатації вербування, перевезення, передачу, приховування або одержання людей шляхом загрози силою або її застосування, або інших форм примусу, викрадення, шахрайства, обману, зловживання владою, або уразливості положення, або шляхом підкупу, у вигляді платежів або вигод, для одержання згоди особи, яка контролює іншу особу.

Протокол про попередження і припинення торгівлі людьми: особливо актуальні і дієві, і покращені за них, що Володимир Ківицький ООН проти транснаціональної організації злочинності, прийнятий резолюцією №55/25 Генеральної Асамблеї від 15 листопада 2000 р.

Торгівля людьми:
маєте право знати більше!

Подбайте про власну безпеку — дізнайтеся про свої права під час подорожі, навчання чи роботи за кордоном.

ЗВЕРТАЙТЕСЯ ДО:

<p>Міжнародної організації з міграції (МОМ) 8-800-505-50-10 (безкоштовно зі стаціонарного телефону) 527 (безкоштовно з мобільного телефону) Міжнародного жіночого правозахисного центру «Ла Страда-Україна» 8-800-500-22-50 (безкоштовно зі стаціонарного телефону) Центру консультування мігрантів МОМ 8 (057) 752-81-25</p>	<p>Регіональної «гарячої лінії» 8 (057) 714-38-50 Громадської організації «Шлях до життя» 8 (057) 717-39-71 Управління по боротьбі зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми ГУ МВС України в Харківській області 8 (057) 705-92-52</p>
--	--

Харківська обласна рада
Харківська обласна державна адміністрація
Управління з питань внутрішньої безпеки

Фото плакату «Торгівля людьми: маєте право знати більше!»

8. Як висвітлюється проблема на сайті ГУМВС?

На офіційному веб-сайті ГУМВС України в Харківській області (<http://www.police.kharkov.ua/>) у поточному році розміщено 11 матеріалів з тематики протидії торгівлі людьми, в яких

висвітлена робота щодо проведення працівниками ГУМВС профілактичних заходів у даній сфері, а також характерні приклади виявлених та розкритих злочинів, участь у засіданнях обласної комісії з питань координації зусиль та обміну інформацією щодо протидії торгівлі людьми, результати проведення на території Харківської області цільових оперативно-профілактичних заходів та рейдів.

9. Перевірка діяльності фірм по працевлаштуванню, модельних агенцій, турфірм

Щороку проводяться перевірки підприємств, які надають послуги працевлаштування за кордоном, суб'єктів модельного та туристичного бізнесу. У 2006 – 2009 роках, за планами МВС, проводились цільові оперативно-профілактичні заходи з перевірок фірм зазначеної категорії під умовною назвою «Фірма».

По виявлених недоліках на посадових осіб складаються адміністративні протоколи за ознаками ст. 164 КУпАП, готуються матеріали до Міністерства праці та соціальної політики на анулювання відповідних ліцензій.

Так, у 1-й половині 2010 р. було здійснено перевірки 14 суб'єктів підприємницької діяльності, які надавали посередницькі послуги з працевлаштування за кордоном та 13 суб'єктів туристичної діяльності. За матеріалами перевірки відносно 3 суб'єктів підприємницької діяльності до Міністерства праці та соціальної політики України надіслано подання щодо скасування ліцензії.

10. Висновки та рекомендації

Роботу з профілактики та попередження торгівлі людьми слід визнати позитивною. Її слід продовжувати, з акцентом на посилення висвітлення у ЗМІ заходів з протидії ТЛ, створення циклів відповідних тематичних програм.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ІДЕНТИФІКАЦІЇ, НАДАННЯ ДОПОМОГИ ТА ПІДТРИМКИ ПОТЕРПІЛИХ ВІД ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ СТВОРЕННЯ УМОВ ДЛЯ ЇХ РЕІНТЕГРАЦІЇ

1. Інформація про основні суб'єкти, які надають соціальну допомогу в напрямку протидії торгівлі людьми

Основні суб'єкти, що надають соціальну допомогу:

- Центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;
- Харківська міська організація Міжнародної організації «Жіноча громада»;
- Харківська міська організація «Шлях до життя»;
- Харківський обласний благодійний фонд «Соціальна служба допомоги»;
- Харківська громадська організація «Міжнаціональна жіноча громада».

З громадськими організаціями, що опікуються питаннями протидії торгівлі людьми, Головним управлінням у справах сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації складено угоди про соціальне партнерство.

2. Наявність притулків, кризових центрів, інших установ, що можуть надавати допомогу потерпілим від торгівлі людьми

За інформацією Харківської облдержадміністрації, таких установ в області наразі немає.

3. Стан фінансування притулків, джерела, обсяг. Чи підтримувались заходи з протидії торгівлі людьми через конкурси молодіжних проєктів? Наведіть приклади

Відповідь коротка й красномовна – ні.

4. Які тенденції, проблеми в наданні допомоги потерпілим. Скільком особам надано допомогу: центрами СССДМ/службами у справах дітей/соц. захистом?

Послуги щодо надання допомоги потерпілим від торгівлі людьми надаються Харківською міською громадською організацією «Шлях до життя». За інформацією Харківського обласного Центру СССДМ та ССД, особи, постраждалі від торгівлі людьми, до цих установ не зверталися.

5. Можливості надання допомоги дітям, потерпілим від торгівлі людьми

Для вирішення проблем соціального захисту дітей та молоді в Харківській області створено та працює 3 притулки для дітей та 4 центри соціально-психологічної реабілітації дітей, що розраховані на цілодобове утримання 235 дітей, які опинилися в складних життєвих обставинах. Два притулки для дітей служби у справах дітей облдержадміністрації розташовані у м. Харкові.

У Великобурлуцькому районі (с. Вільховатка) функціонує притулок для дітей служби у справах дітей Великобурлуцької райдержадміністрації. У Балаклійському, Красноградському районах, містах Чугуєві та Ізюмі розташовані центри соціально-психологічної реабілітації дітей.

До вищезазначених закладів не потрапляли діти, які постраждали від торгівлі людьми, проте робота щодо профілактики торгівлі дітьми проводиться у закладах постійно.

6. Висновки та рекомендації

На жаль, слід констатувати, що стан надання соціальної допомоги жертвам торгівлі людьми на Харківщині є явно недостатнім. Не працює жоден профільний притулок, кризовий центр або інша установа, пристосована для надання допомоги потерпілим від торгівлі людьми. Цей стан речей аж ніяк не є дивним, оскільки ані в Державній, ані в обласній Програмах протидії торгівлі людьми створення таких центрів не передбачено. Існуюча мережа інституцій може надавати виключно правову допомогу та консультації з працевлаштування та професійного навчання в Україні.

З огляду на це, слід організовувати регіональні конкурси проектів, які б ставили за мету надання комплексної соціальної, юридичної, медичної та психологічної підтримки жертвам торгівлі людьми.

4. НОРМАТИВНА ТА ІНСТИТУЦІОНАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ В ОБЛАСТІ З ПИТАННЯ ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ, ОСНОВНІ ВТІЛЕНІ ЗАХОДИ

1. Чи існує в області програма протидії торгівлі людьми? Коли вона прийнята?

2007 р.: програма окремо не приймалась. Реалізація заходів щодо протидії торгівлі людьми здійснювалось в межах обласної програми «Молодь Харківщини» на 2006-2008 роки, затвердженої рішенням XXXVI сесії Харківської обласної ради IV скликання від 31.01.2006 р. № 12- IV.

2008 р.: обласна Програма протидії торгівлі людьми на 2008-2010 роки, затверджена рішенням XXIV сесії V скликання Харківської обласної ради від 28 лютого 2008 р. № 606-V.

2009 р.: обласна комплексна Програма розвитку гуманітарної сфери на 2009-2013 роки, затверджена рішенням XXXVIII сесії V скликання Харківської обласної ради від 03.02.2009 р. № 1103-V.

Також у Харківській області видане розпорядження голови облдержадміністрації від 06.04.2009 р. № 191 «Про затвердження обласних заходів щодо протидії торгівлі людьми на 2009-2013 роки».

В 2 районах області (Куп'янський та Первомайський) прийняті окремі районні програми протидії торгівлі людьми, а також в 13 районах та містах обласного значення прийняті програми, в рамках яких є заходи щодо протидії торгівлі людьми.

2. Фінансування по роках (те, що запитувалось і те, що отримано)

Прогнозні показники фінансування заходів обласної Програми протидії торгівлі людьми на 2008-2010 роки були заплановані на рівні 100 тис. грн. у 2008 р., 113,6 тис. грн. – у 2009 р. та 113,6 тис. грн. – у 2010 р.

Однак, як свідчать відомості, надані Харківською облдержадміністрацією, обласна рада фінансувала означену Програму належним чином тільки протягом 2008 р. У 2009 р. (вірогідно, за умов економічної кризи), фінансування Програми було зведено до мінімуму. Чому таке ж становище зберігається і в 2010 р., коли на Харківщині соціально-економічна ситуація покращилась, пояснити важко.

Така ситуація з фінансуванням (точніше, з недофінансуванням) Програми знайшла своє чітке відображення у наведеній нижче таблиці, з якої наочно видно, що у 2008 р. було проведено цілий комплекс заходів з попередження та протидії торгівлі людьми, а у 2009 – 2010 рр. ця робота звелася лише до «гарячої лінії» та однієї акції на рік.

Роки	2007	2008	2009	2010	На який захід/назва організації, що виконувала
Запитувалося	0,00	100,00 тис. грн.	11,0 тис. грн.	113,6 тис. грн.	<p>2008 р.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - робота регіональної телефонної консультативної «гарячої лінії» з попередження торгівлі людьми (управління у справах сім'ї та молоді ХОДА, Харківська міська організація Міжнародної організації «Жіноча громада»); - семінари для заступників директорів з виховної роботи, класних керівників ЗОШ, шкіл-інтернатів для дітей сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, спеціалізованих шкіл-інтернатів обласного підпорядкування з питань протидії торгівлі людьми «Безпечне працевлаштування молоді. Як не стати жертвою» в Богодухівському, Чугуївському, Печенізькому, Великобурлуцькому районах, м. Чугуїв, м. Люботин та м. Харків (управління у справах сім'ї та молоді ХОДА, Харківська міська організація Міжнародної організації «Жіноча громада»); - семінари для начальників служб у справах дітей РДА та МВК, спеціалістів притулків для дітей та центрів соціально-психологічної реабілітації дітей, начальників відділів у справах сім'ї та молоді (молоді та спорту) РДА та МВК та директорів (спеціалістів) Р/М/ЦСССДМ з питань протидії торгівлі дітьми, викоренення найгірших форм дитячої праці (управління у справах сім'ї та молоді ХОДА, Харківський обласний благодійний фонд «Соціальна служба допомоги»); - тренінгова програма для випускників 3-х шкіл-інтернатів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування з питань протидії торгівлі людьми та соціальної адаптації в м. Люботин, смт. Кочеток Чугуївського району та м. Харкові (управління у справах сім'ї та молоді ХОДА, Харківська міська організація Міжнародної організації «Жіноча громада»); - «круглі столи» «Протидія торгівлі людьми та нелегальній міграції» та «Проблеми запобігання торгівлі людьми серед молоді» (управління у справах сім'ї та молоді ХОДА), - інтерактивні лекції з протидії торгівлі людьми для старшокласників ЗОШ «Це необхідно знати» в Дергачівському, Зміївському, Коломацькому, Харківському районах, м. Люботин, санаторіях «Ялинка» та «Березівські мінеральні води» та м. Харків (управління у справах сім'ї та молоді ХОДА, Харківська міська організація «Шлях до життя»); - обласна інформаційно-просвітницька акція з протидії торгівлі людьми «Не продавайся!» (управління у справах сім'ї та молоді ХОДА, Харківський обласний благодійний фонд «Соціальна служба допомоги», Харківська міська організація «Шлях до життя», Харківська міська організація Міжнародної організації «Жіноча громада»); - соціологічне дослідження «Торгівля людьми: шляхи розв'язання проблеми на регіональному рівні» (управління у справах сім'ї та молоді ХОДА, громадська організація «Соціологічна лабораторія «Академічні ініціативи»). <p>2009 рік:</p> <ul style="list-style-type: none"> - робота регіональної телефонної консультативної «гарячої лінії» з попередження торгівлі людьми (управління у справах сім'ї та молоді ХОДА, Харківська міська організація Міжнародної організації «Жіноча громада»); - семінар для працівників відділів (управління, комітетів) у справах сім'ї та молоді (молоді та спорту) райдержадміністрацій, райміськвиконкомів міста та області, працівників районних (міських) центрів зайнятості, начальників районних (міських) гендерних центрів «Протидія торгівлі людьми: механізми взаємодії» (управління у справах сім'ї та молоді ХОДА, Харківський обласний благодійний фонд «Соціальна служба допомоги»). <p>2010 рік:</p> <ul style="list-style-type: none"> - робота регіональної телефонної консультативної «гарячої лінії» з попередження торгівлі людьми (Головне управління у справах сім'ї та молоді ХОДА, Харківська міська організація Міжнародної організації «Жіноча громада»); - обласна інформаційна акція «Людина – не товар. Не продавайся!» (Головне управління у справах сім'ї, молоді та спорту ХОДА, Харківський обласний благодійний фонд «Соціальна служба допомоги» та молодіжний театр Харкова з показом перфомансу).
Отримано	0,00 (реалізація заходів здійснювалась в соціальному партнерстві з громадськими організаціями)	94,16 тис. грн.	11,0 тис. грн.	11,0 тис. грн.	

3. Аналіз співвідношення заходів Державної програми з ПТЛ із заходами обласної програми

По більшості напрямків діяльності, обласна Програма відповідає Державній. Щоправда, в обласній Програмі замало уваги приділено міжнародному співробітництву у сфері протидії торгівлі людьми (лише п. 14 запланованих заходів передбачає «сприяти залученню міжнародних громадських організацій та благодійних фондів до реалізації проектів, спрямованих на запобігання і протидію торгівлі людьми»). Це, ймовірно, зумовлене тим, що таке співробітництво, на думку розробників обласної Програми, ефективніше здійснюється на центральному рівні.

Крім того, профільний документ на державному рівні визначає необхідність «забезпечувати контроль за дотриманням суб'єктами підприємницької діяльності законодавства у сфері модельного, туристичного та розважального бізнесу, а також посередництва у працевлаштуванні за кордоном, порушення якого створює умови для торгівлі людьми та притягнення до відповідальності винних осіб». На Харківщині така діяльність у Програмі не передбачена. З одного боку, таку роботу здійснюють правоохоронні органи, а їх фінансування з обласного бюджету фактично неможливе, з огляду на вимоги Бюджетного кодексу. Проте, з іншого – на місцевому рівні доцільно було б продумати механізм залучення до здійснення вищезазначеного контролю інших структур, та, відповідно, зазначити це у Програмі.

4. Чи заслуховувався стан виконання програми на сесіях обласної ради?

Хоча Харківська облдержадміністрація й повідомляє: «так, постійно, відповідно до плану роботи Харківської обласної ради», ніякої конкретики з цього приводу не наведено. Навіть на сайті Харківської обласної ради (<http://www.oblrada.kharkov.ua/ukr/>) немає жодного документу, в якому б згадувалась тематика торгівлі людьми.

5. Чи є в області Міжвідомча Координаційна рада? Коли створена? Кількість засідань? Питання, які обговорювались, прийняті рішення та стан їх виконання. Кадровий склад ради

Розпорядженням голови обласної державної адміністрації від 04.06.2003 року № 173 в Харківській області створено обласну комісію з питань координації зусиль та обміну інформацією щодо запобігання торгівлі людьми.

МКР	2006	2007	2008	2009	2010
Кількість засідань	3	3	3	4	2
Кількість питань	9	8	7	16	8
З них по ТЛ	9	8	7	16	8

Рішення, що приймалися на засіданнях МКР, стосувались поточної діяльності в напрямку протидії торгівлі людьми, обміну позитивним досвідом, обговорення напрацювань на майбутнє, підведення підсумків роботи за кожен рік тощо.

До складу комісії входять фахівці, що представляють різні державні, правоохоронні структури, задіяні у протидії торгівлі людьми, представники неурядових громадських організацій.

6. Оцінка рівня співпраці державних структур з громадськими організаціями

Державні структури в області співпрацюють з НГО, які працюють для:

- попередження ТЛ;
- допомоги жертвам ТЛ.

Рівень такої співпраці можна оцінити як достатньо високий.

7. Хто зазвичай бере участь в засіданні Міжвідомчої Ради – ті, хто затверджений, чи ті, хто їх заміняє

Зазвичай у роботі МКР беруть участь її члени, але непоодинокими є випадки, коли на засіданнях міжвідомчої Ради були присутні заступники начальників відповідних органів, оскільки останні перебували на інших (мабуть, більш значущих?!) заходах.

8. Чи є інші механізми координації, окрім Ради?

Координація інформаційно-просвітницької роботи щодо запобігання та протидії торгівлі людьми здійснюється через Обласний гендерний ресурсний центр.

9. Висновки та рекомендації

Явно недостатнє фінансування Програми у 2008 – 2009 роках призвело до суттєвого зменшення реалізованих заходів. І Харківська обласна рада не задіяла ніяких заходів реагування з виправлення ситуації.

Вочевидь, така діяльність, як протидія торгівлі людьми, для більшості осіб, у повноваженні яких знаходиться прийняття управлінських рішень на обласному рівні, не є першочерговою та пріоритетною.

При прийнятті відповідної Програми на наступні роки слід забезпечити механізм неухильного виконання запланованих показників фінансування.

5. ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ З ПИТАНЬ ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ, НАДАННЯ ДОПОМОГИ ТА ПІДТРИМКИ ЖЕРТВАМ

1. Як відбувається підготовка фахівців з питань протидії торгівлі людьми: педагогів, соціальних працівників, спеціалістів громадських організацій, центрів зайнятості? Чи існують відповідні навчальні програми в інститутах або на курсах підвищення кваліфікації?

З 2010 року Харківською міською громадською організацією «Шлях до життя» за сприяння Головного управління у справах сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації проводяться тренінги для мультидисциплінарних груп фахівців з питань взаємодії та допомоги дітям, які постраждали від торгівлі людьми в рамках проекту «Зміцнення національних механізмів та потенціалу у сфері протидії торгівлі дітьми в Україні».

Питання протидії торгівлі людьми постійно розглядаються і висвітлюються викладачами на курсах підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, що проводяться Комунальним вищим навчальним закладом «Харківська академія неперервної освіти», під час викладання тем: «Профілактика соціально-небезпечних явищ», «Основи міжнародного гуманітарного права», «Законодавство про охорону дитинства» та на семінарі-тренінгу «Профілактика торгівлі людьми. Форми і методи роботи з підлітками».

Так, у 2009 р. педагогів навчали (до тижня «Протидії торгівлі людьми» http://edu-post-diploma.kharkov.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=1327&Itemid=60) методичним рекомендаціям щодо використання навчального фільму «Станція призначення – життя», вони отримали анкети попереднього та підсумкового обстеження обізнаності учнів, що проводилось протягом тижня протидії торгівлі людьми 12.10.09 р – 19.10.09 р.

У 2008 р. на базі Харківського обласного центру зайнятості відбувся тренінг-навчання спеціалістів базових центрів зайнятості на тему: «Попередження нерегульованої трудової міграції та протидія торгівлі людьми». У 2009 р. було проведено 5 навчальних тренінгів для 75 спеціалістів базового рівня, які виконують функції з профінформації та профконсультації, за темою: «Робота за кордоном: можливості та наслідки».

2. Кадрове забезпечення. Чи достатнє?

Кадровий потенціал спеціалістів громадських організацій, що працюють у питаннях протидії торгівлі людьми, є високим, адже вони мають неабиякий досвід у цій сфері.

Педагоги, соціальні працівники, спеціалісти центрів зайнятості – люди, як правило, з високою освітою, з належними вміннями та навичками щодо навчання та спілкування з іншими людьми. Проблемним є питання низької оплати праці означених категорій працівників, що призводить до значної плинності кадрів.

3. Стан підготовки фахівців, які працюють у відділах УБЗПТЛ, чи проходили навчання з цього напрямку роботи представники інших підрозділів (УГБ, ВЗГ, ВКМСД).

Працівники УБЗПТЛ проходили навчання за кордоном, а також у системі відомчої підготовки. За період 2006 – 2010 років на рівні ГУ МВС проведено 13 занять для працівників УБЗПТЛ, крім того, періодично проводяться відповідні навчання працівників підрозділів КМСД.

3. Чи відбувається відповідне навчання прийомних батьків?

Ні.

4. Висновки та рекомендації

Проведена у даному напрямку робота повинна суттєво підвищити рівень знань спеціалістів, які задіяні у роботі з попередження торгівлі людьми.

Доцільним вбачається розроблення спецкурсу із запобігання торгівлі людьми для державних службовців, який би викладався на курсах підвищення кваліфікації у вишах (наприклад, у Харківському регіональному інституті Національної академії державного управління при Президентові України).

6. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОБЛАСТІ ТА ОПИС ПРОБЛЕМИ

1. Актуальність питання торгівлі людьми для області

Торгівля людьми – це злочин, що ґрунтується на вербуванні, приховуванні та перевезенні людей виключно з метою їхньої експлуатації. Кожного року ошукування мільйонів людей в усьому світі приносить торговцям людьми прибутки на мільярди доларів.

Всього, за даними правозахисників, з початку 1990 років жертвами работоргівців стали близько 120 тисяч українців. Це офіційна цифра. Неофіційно – постраждалих у багато разів більше. Багато хто з них просто не звертається до правоохоронців. Хтось, вирвавшись з полону, боїться йти в міліцію. А дівчата, що пережили сексуальне рабство, соромляться про це розповідати.

Для Харківської області, яка знаходиться на кордоні з Росією, на перехресті міждержавних шляхів сполучення, транзитних міграційних потоків та відчуває складні наслідки економічної кризи, проблема торгівлі людьми сьогодні є, безумовно, актуальною.

2. Країни призначення (динаміка)

Безумовним лідером серед країн, в які виїжджають жителі Харківської області, є Російська Федерація.

Можливо, саме тому Харківська область за надходженнями від трудової міграції у 2008 р. мала рівень нижче середнього по Україні – лише 800 мільйонів. Річ у тім, що мігрантів їде більше в Росію, але вони у Росії заробляють в 2-5 разів менше, ніж ті українці, які їдуть у Західну Європу. В середньому український мігрант в Росії отримував близько 500 доларів на місяць, а в Італії – до 1000 євро. На Харківщині відмічається так званий «човниковий» вид міграції, тобто люди їдуть на день, на тиждень, і їм легше повернутися.

Втім, останніми роками збільшився потік мігрантів до країн Азії, в першу чергу – до Китаю.

Розподіл міждержавних мігрантів Харківської області
за основними країнами в'їзду (виїзду) у 2006 році

(осіб)

	Усього		
	кількість прибулих	кількість вибулих	сальдо міграції
Усього по країнах	2578	1923	655
Європи	1128	1294	-166
з них			
Білорусь	44	79	-35
Латвія	3	1	2
Литва	3	1	2
Молдова	63	13	50
Німеччина	40	145	-105
Російська Федерація	958	1019	-61
Америки	32	98	-66
з них			
Канада	4	26	-22
Сполучені Штати Америки	18	70	-52
Азії	1199	449	750
з них			
Азербайджан	137	11	126
Вірменія	117	2	115
В'єтнам	95	17	78
Грузія	112	5	107
Ізраїль	86	129	-43
Індія	38	18	20
Іран, Ісламська Республіка	40	34	6
Казахстан	44	12	32
Китай	130	77	53
Ліван	56	36	20
Сирійська Арабська Республіка	55	35	20
Таджикистан	31	-	31
Туркменистан	84	36	48
Узбекистан	38	7	31
Африки	218	78	140
з них			
Мороко	101	47	54
Нігерія	32	3	29
Австралії та Океанії	1	4	-3

Розподіл міждержавних мігрантів Харківської області
за основними країнами в'їзду (виїзду) у 2007 році

(осіб)

	Усього		
	кількість прибулих	кількість вибулих	сальдо міграції
Усього по країнах	3563	2252	1311
Європи	1219	1333	-114
з них			
Білорусь	41	82	-41
Італія	3	6	-3
Латвія	7	1	6
Молдова	68	9	59
Німеччина	36	216	-180
Польща	7	8	-1
Російська Федерація	1044	983	61
Америки	33	85	-52
з них			
Канада	4	22	-18
Сполучені Штати Америки	12	52	-40
Азії	1980	689	1291
з них			
Азербайджан	113	4	109
Вірменія	86	4	82
В'єтнам	138	18	120
Грузія	122	11	111
Ізраїль	114	100	14
Індія	27	4	23
Ірак	54	10	44
Казахстан	40	11	29
Китай	623	328	295
Ліван	67	40	27
Сирійська Арабська Республіка	60	53	7
Таджикистан	45	-	45
Туркменистан	219	48	171
Узбекистан	57	-	57
Африки	330	143	187
з них			
Алжир	25	5	20
Морокко	54	61	-7
Нігерія	103	10	93
Австралії та Океанії	1	2	-1

Розподіл міждержавних мігрантів Харківської області
за основними країнами в'їзду (виїзду) у 2008 році

(осіб)

	Усього		
	кількість прибулих	кількість вибулих	сальдо міграції
Усього по країнах	4018	2285	1733
Європи	1030	1084	-54
з них			
Білорусь	51	77	-26
Молдова	74	20	54
Німеччина	39	161	-122
Російська Федерація	824	793	31
Америки	41	83	-42
з них			
Канада	6	16	-10
Сполучені Штати Америки	25	53	-28
Азії	2464	907	1557
з них			
Азербайджан	94	6	88
Вірменія	47	3	44
В'єтнам	304	27	277
Грузія	49	4	45
Ізраїль	106	86	20
Індія	43	30	13
Ірак	98	29	69
Іран, Ісламська Республіка	41	28	13
Йорданія	59	34	25
Казахстан	39	18	21
Китай	626	417	209
Ліван	50	29	21
Сирійська Арабська Республіка	87	47	40
Туркменістан	567	99	468
Африки	480	210	270
з них			
Гвінея	49	12	37
Марокко	111	35	76
Нігерія	105	38	67
Судан	36	25	11
Австралії та Океанії	3	1	2

*Розподіл міждержавних мігрантів Харківської області
за основними країнами в'їзду (виїзду) у 2009 році*

(осіб)

	Усього		
	кількість прибулих	кількість вибулих	сальдо міграції
Усього по країнах	2490	1967	523
Європи	923	948	-25
з них			
Білорусь	37	57	-20
Молдова	45	11	34
Німеччина	38	139	-101
Російська Федерація	774	681	93
Америки	35	75	-40
з них			
Канада	13	8	5
Сполучені Штати Америки	16	55	-39
Азії	1288	734	554
з них			
Азербайджан	104	1	103
Афганістан	32	-	32
Вірменія	78	1	77
В'єтнам	191	44	147
Грузія	80	5	75
Ізраїль	53	87	-34
Індія	52	34	18
Ірак	32	29	3
Іран, Ісламська Республіка	16	36	-20
Казахстан	31	19	12
Китай	163	195	-32
Ліван	27	39	-12
Сирійська Арабська Республіка	42	46	-4
Таджикистан	71	2	69
Туреччина	31	26	5
Туркменістан	191	130	61
Узбекистан	36	-	36
Африки	242	209	33
з них			
Марокко	74	81	-7
Малі	19	-	19
Нігерія	50	23	27
Австралії та Океанії	2	1	1

3. Область в міграційних процесах, внутрішня міграція

Загальна міграція, як відомо, поділяється на три потоки: внутрішньорегіональну, міжрегіональну та міждержавну.

Щоб потрапити у трудове рабство, не обов'язково їхати за кордон – опинитися в пастці роботодавця-експлуататора можна, відправившись на заробітки навіть у сусідній населений пункт. Останнім часом все більше чоловіків, жінок і дітей страждають від трудового рабства в межах України.

Якщо дослідити дані статистики, то вийде, що в 2006 – 2010 роках збільшується кількість тих, хто виїжджає за межі Харківщини та, навпаки, зменшується потік приїжджаючих:

Кількість прибулих, кількість вибулих, сальдо міграції по Харківській області

(осіб)

Роки	2006	2007	2008	2009	I півріччя 2010
Кількість прибулих	53755	52974	50444	42991	13475
Кількість вибулих	49169	48943	46039	41006	15300
Сальдо міграції	4586	4031	4405	1985	-1825

Напрямки міжрегіональної міграції населення Харківської області у 2006 році

(осіб)

	Кількість прибулих			Кількість вибулих			Сальдо міграції		
	усього	із		усього	в		усього	за рахунок	
		міських поселень	сільської місцевості		міські поселення	сільську місцевість		міських поселень	сільської місцевості
Міські поселення та сільська місцевість									
Усього по області	19962	15208	4754	16031	12741	3290	3931	2467	1464
АР Крим	1172	925	247	1128	874	254	44	51	-7
Вінницька	350	206	144	227	151	76	123	55	68
Волинська	194	119	75	149	91	58	45	28	17
Дніпропетровська	1496	1269	227	1429	1179	250	67	90	-23
Донецька	3179	2848	331	2732	2496	236	447	352	95
Житомирська	472	294	178	419	254	165	53	40	13
Закарпатська	221	89	132	100	53	47	121	36	85
Запорізька	889	776	113	680	596	84	209	180	29
Івано-Франківська	177	107	70	119	60	59	58	47	11
Київська	433	274	159	361	271	90	72	3	69
Кіровоградська	549	427	122	268	217	51	281	210	71
Луганська	2591	2230	361	1639	1452	187	952	778	174
Львівська	324	243	81	219	161	58	105	82	23
Миколаївська	377	295	82	334	278	56	43	17	26
Одеська	422	316	106	381	291	90	41	25	16
Полтавська	2109	1321	788	1714	1091	623	395	230	165
Рівненська	237	124	113	180	111	69	57	13	44
Сумська	1941	1250	691	1139	802	337	802	448	354
Тернопільська	152	90	62	73	45	28	79	45	34
Харківська	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Херсонська	489	356	133	311	199	112	178	157	21
Хмельницька	325	222	103	189	120	69	136	102	34
Черкаська	483	290	193	411	290	121	72	-	72
Чернівецька	76	44	32	63	44	19	13	-	13
Чернігівська	738	529	209	557	416	141	181	113	68
м.Київ	449	449	x	1051	1051	x	-602	-602	x
Севастополь (міськрада)	117	115	2	158	148	10	-41	-33	-8

Напрямки міжрегіональної міграції населення Харківської області у 2007 році

(осіб)

	Число прибулих			Число вибулих			Сальдо міграції		
	всьо- го	із		всьо- го	в		всьо- го	за рахунок	
		місь- ких посе- лень	сіль- ської місце- вості		міські посе- лення	сіль- ську місце- вость		місь- ких посе- лень	сіль- ської місце- вості
Міські поселення та сільська місцевість									
Всього по області	18997	14457	4540	16277	13060	3217	2720	1397	1323
АР Крим	1188	926	262	1158	929	229	30	-3	33
Вінницька	363	237	126	242	140	102	121	97	24
Волинська	145	81	64	142	94	48	3	-13	16
Дніпропетровська	1481	1242	239	1443	1214	229	38	28	10
Донецька	3128	2840	288	2947	2667	280	181	173	8
Житомирська	359	195	164	404	252	152	-45	-57	12
Закарпатська	144	60	84	103	60	43	41	-	41
Запорізька	786	677	109	673	583	90	113	94	19
Івано-Франківська	148	78	70	124	68	56	24	10	14
Київська	429	240	189	353	253	100	76	-13	89
Кіровоградська	545	379	166	255	201	54	290	178	112
Луганська	2604	2252	352	1719	1530	189	885	722	163
Львівська	249	173	76	233	174	59	16	-1	17
Миколаївська	331	250	81	313	257	56	18	-7	25
Одеська	459	315	144	361	271	90	98	44	54
Полтавська	1991	1311	680	1556	1060	496	435	251	184
Рівненська	240	122	118	143	74	69	97	48	49
Сумська	1803	1122	681	1223	884	339	580	238	342
Тернопільська	120	70	50	67	41	26	53	29	24
Харківська	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Херсонська	512	356	156	343	241	102	169	115	54
Хмельницька	275	201	74	222	156	66	53	45	8
Черкаська	426	275	151	450	280	170	-24	-5	-19
Чернівецька	74	46	28	68	42	26	6	4	2
Чернігівська	635	448	187	569	430	139	66	18	48
м.Київ	455	455	x	992	992	x	-537	-537	x
Севастополь (місь- крада)	107	106	1	174	167	7	-67	-61	-6

Напрямки міжрегіональної міграції населення Харківської області у 2008 році

(осіб)

	Число прибулих			Число вибулих			Сальдо міграції		
	усього	із		усього	в		усього	за рахунок	
		міських поселень	сільської місцевості		міські поселення	сільську місцевість		міських поселень	сільської місцевості
Міські поселення та сільська місцевість									
Усього по області	18490	14265	4225	15818	12590	3228	2672	1675	997
АР Крим	1095	865	230	1114	877	237	-19	-12	-7
Вінницька	314	173	141	220	129	91	94	44	50
Волинська	185	91	94	152	95	57	33	-4	37
Дніпропетро-вська	1357	1126	231	1308	1086	222	49	40	9
Донецька	3264	2969	295	2726	2462	264	538	507	31
Житомирська	367	229	138	388	255	133	-21	-26	5
Закарпатська	181	80	101	131	75	56	50	5	45
Запорізька	756	644	112	671	588	83	85	56	29
Івано–Франківська	123	71	52	128	63	65	-5	8	-13
Київська	312	202	110	373	276	97	-61	-74	13
Кіровоградська	581	462	119	269	223	46	312	239	73
Луганська	2581	2295	286	1781	1567	214	800	728	72
Львівська	210	145	65	177	127	50	33	18	15
Миколаївська	346	281	65	241	207	34	105	74	31
Одеська	388	261	127	373	288	85	15	-27	42
Полтавська	1994	1272	722	1543	1002	541	451	270	181
Рівненська	226	130	96	188	109	79	38	21	17
Сумська	1663	1050	613	1334	896	438	329	154	175
Тернопільська	137	77	60	93	62	31	44	15	29
Харківська	x	x	x	x	x	x	x	x	X
Херсонська	515	360	155	321	248	73	194	112	82
Хмельницька	258	177	81	174	134	40	84	43	41
Черкаська	417	284	133	369	237	132	48	47	1
Чернівецька	55	40	15	75	48	27	-20	-8	-12
Чернігівська	592	413	179	538	406	132	54	7	47
м.Київ	442	442	x	970	970	x	-528	-528	X
Севастополь (місь- крада)	131	126	5	161	160	1	-30	-34	4

Напрямки міжрегіональної міграції населення Харківської області у 2009 році

(осіб)

	Кількість прибулих			Кількість вибулих			Сальдо міграції		
	усього	із		усього	в		усього	за рахунок	
		міських поселень	сільської місцевості		міські поселення	сільську місцевість		міських поселень	сільської місцевості
Міські поселення та сільська місцевість									
Усього по області	16451	12738	3713	14989	11757	3232	1462	981	481
АР Крим	948	772	176	1020	787	233	-72	-15	-57
Вінницька	282	164	118	220	125	95	62	39	23
Волинська	124	80	44	168	84	84	-44	-4	-40
Дніпропетровська	1287	1071	216	1224	1026	198	63	45	18
Донецька	3057	2759	298	2490	2237	253	567	522	45
Житомирська	323	197	126	296	178	118	27	19	8
Закарпатська	137	68	69	105	57	48	32	11	21
Запорізька	653	524	129	663	577	86	-10	-53	43
Івано-Франківська	106	65	41	109	62	47	-3	3	-6
Київська	203	135	68	335	257	78	-132	-122	-10
Кіровоградська	461	362	99	283	227	56	178	135	43
Луганська	2262	1989	273	1760	1548	212	502	441	61
Львівська	223	144	79	135	93	42	88	51	37
Миколаївська	298	231	67	267	232	35	31	-1	32
Одеська	300	207	93	317	246	71	-17	-39	22
Полтавська	2001	1333	668	1629	1070	559	372	263	109
Рівненська	183	93	90	175	100	75	8	-7	15
Сумська	1579	1048	531	1335	838	497	244	210	34
Тернопільська	91	55	36	66	39	27	25	16	9
Харківська	x	x	x	x	x	x	x	x	X
Херсонська	380	270	110	305	227	78	75	43	32
Хмельницька	235	161	74	177	131	46	58	30	28
Черкаська	321	203	118	364	223	141	-43	-20	-23
Чернівецька	44	29	15	58	36	22	-14	-7	-7
Чернігівська	479	306	173	517	391	126	-38	-85	47
м.Київ	373	373	-	830	830	-	-457	-457	-
Севастополь (міська)	101	99	2	141	136	5	-40	-37	-3

4. Стан зайнятості населення в області

Протягом січня-жовтня 2010 року ситуація на ринку праці Харківської області стабільна та відзначена позитивними тенденціями.

Чисельність незайнятих трудовою діяльністю громадян, які потребували послуг у сприянні з працевлаштування та були зареєстровані у державній службі зайнятості, зменшилась проти січня-жовтня попереднього року на 12,3 тис. осіб і становила 94,7 тис. осіб. Станом на 1 лис-

топада 2010 р. на обліку в службі зайнятості перебувало 25,7 тис. незайнятих осіб проти 30,9 тис. осіб на відповідну дату минулого року.

До активних форм сприяння зайнятості залучено 77,2 тис. осіб проти 58,0 тис. осіб торік; рівень охоплення ними, у порівнянні з аналогічним періодом минулого року, зріс на 27,2 відсоткових пункти і становить 81,4%. Рівень працевлаштування незайнятого населення за допомогою державної служби зайнятості зріс з 34,3% до 45,1%.

Станом на 1 листопада 2010 р. рівень зареєстрованого безробіття скоротився з 1,73% (у порівнянні з аналогічним періодом минулого року) до 1,43%.

Заплановане вивільнення працівників з підприємств, організацій та установ області становило 16,6 тисяч, фактично вивільнено 3,9 тисяч або майже 24% передбачуваного вивільнення.

Попит на робочу силу з початку поточного року зріс на 37,6%. Навантаження незайнятого населення на одне вакантне місце знизилося з 9 осіб у жовтні 2009 р. до 7 осіб у жовтні 2010 року.

Середньомісячний розмір допомоги по безробіттю одного безробітного зріс на 121 грн. і становив у жовтні п.р. 790,5 грн., що становить 87% законодавчо встановленого розміру прожиткового мінімуму (907 грн.).

Стан зайнятості населення в Харківській області

Роки	2006	2007	2008	2009	I півріччя 2010
Зайняте населення, тис. осіб:					
у віці 15-70 років	1305,8	1311,5	1312,9	1265,6	1249,4
працездатного віку	1199,5	1206,6	1209,3	1154,9	1149,6
Рівень зайнятості, у відсотках до населення відповідної вікової групи:					
у віці 15-70 років	58,8	59,2	59,8	58,5	58,5
працездатного віку	66,9	67,7	68,4	66,0	66,5

5. Рівень актуальності соціальних проблем

«Область є одним з «лідерів» по обсягу заборгованості по заробітній платі... Незважаючи на вкрай негативний стан справ таких флагманів промисловості Харківщини як: Харківське державне авіаційне виробниче підприємство, Харківське державне підприємство «Завод імені В.О. Малишева», державне підприємство Харківський приладобудівний завод ім. Т.Г.Шевченка, ще до прояву кризових явищ, уряд не спромігся втілити у життя розроблені заходи щодо функціонування цих підприємств на належному рівні. Зазначені вище підприємства можуть зупинитися вже найближчим часом.

В цілому 42 % державних підприємств Харківської області – збиткові

Зірвано фінансування будівництва, розвитку мереж та обладнання метрополітену; оснащення сільських амбулаторій та фельдшерсько-акушерських пунктів, придбання автомобілів швидкої медичної допомоги для сільських закладів охорони здоров'я

Зазначена вище ситуація призвела до значного поглиблення кризових явищ у різних сферах життєдіяльності Харківщини. Усе це породжує серед людей тривогу та відчуття незахищеності, створює соціальну напругу, негативні настрої в регіоні».

Процитований вище текст є уривком із «Звернення Харківської обласної ради до Верховної Ради України, Президента України та Кабінету Міністрів України щодо вжиття невідкладних заходів для зупинення розвитку негативних тенденцій в економіці та забезпечення захисту населення в умовах кризової ситуації» (<http://www.oblrada.kharkov.ua/rus/decision/?id=973&sid=37>) від 13 листопада 2008 р.

З того часу ситуація покращилась, утім, говорити про подолання кризових явищ в соціально-економічному житті Харківщини, на жаль, ще зарано. Значить, і сьогодні існує багато причин, які породжують «серед людей тривогу та відчуття незахищеності», отже, штовхають їх до пошуків «кращої долі» за межами області та України взагалі.

7. ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ НА МАЙБУТНЄ

Прийняття та виконання обласної Програма протидії торгівлі людьми на 2008-2010 роки у Харківській області стало значним кроком на шляху об'єднання зусиль державних, правоохоронних органів та громадських організацій у царині боротьби із сучасним рабством.

Хоча працівники правоохоронних органів Харківської області, і, передусім, УБЗПТЛ, ведуть достатньо активну роботу з протидії торгівлі людьми, занизькою залишається ефективність судових покарань за означені злочини.

Найбільший поступ можна відмітити у діяльності з профілактики та попередження торгівлі людьми. Її слід продовжувати, з акцентом на посилення висвітлення у ЗМІ заходів з протидії ТЛ, створення циклів відповідних тематичних програм.

При забезпеченні реалізації на території Харківської області Постанови Кабінету Міністрів від 03.11.2010 року № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики», ініціювати введення до складу Громадських рад представників громадських організацій, які працюють у напрямку протидії торгівлі людьми.

У питанні підготовки та перепідготовки кадрів доцільним вбачається розроблення спецкурсу із запобігання торгівлі людьми для державних службовців, який би викладався у вишах (наприклад, на курсах підвищення кваліфікації у Харківському регіональному інституті Національної академії Державного управління при Президентові України).

Стан надання соціальної допомоги жертвам торгівлі людьми на Харківщині є явно недостатнім. Необхідно до нової Державної та обласної програм включити заходи, які б передбачали створення профільних притулків або кризових центрів, призначених для надання допомоги потерпілим від торгівлі людьми. Також слід організувати регіональні конкурси проектів, які б ставили за мету надання комплексної соціальної, юридичної, медичної та психологічної підтримки жертвам торгівлі людьми.

З огляду на те, що з трьох років функціонування обласної Програми, лише у 2008-му її фінансове забезпечення було відповідним, а потім вельми скоротилося, при прийнятті відповідної Програми на наступні роки слід забезпечити механізм неухильного виконання запланованих показників фінансування.

Необхідно виробити на обласному рівні дієвий механізм перенаправлення осіб, які постраждали від торгівлі людьми – чітку систему послуг з реабілітації та реінтеграції постраждалих, залучення потенціалу державних установ і неурядових організацій та оптимізацію фінансових ресурсів, які виділятимуться на ці цілі, створення умов для отримання даних щодо більш точних обсягів цієї проблеми в області.

Юрій Чумак